

**ИГОР РОСОХОВАТСКИ,
АНАТОЛИЙ СТОГНИЙ
АВАРИЯ НА „СРЕБЪРНАТА
СТРЕЛА“**

Част 0 от „Кибернетичен двойник“

Превод от руски: [Неизвестен], 1970

chitanka.info

Осемте човека седяха в централния наблюдателен салон на батискафа и мислеха за начина на спасение. Те говореха бодро, може би за да си дадат кураж, но след минута забравяха думите си. Ако трябва да кажем истината, на тях въобще не им бе до приказки. Батискаф „Сребърната стрела“ лежеше на дъното на Голямата океанска падина. Неговите двигатели отказваха да заработят. И макар че схемата за включване беше безпределно проста, никой досега не беше намерил причината за аварията. Нямаше и да я намерят. Защото този, който можеше да направи това — деветият — конструкторът на „Сребърната стрела“ Роман Василченко, бе убит от мощен разряд на една електрическа батерия.

Минутите капеха с отчайваща бързина. Скоро запасът от кислород щеше да бъде изчерпан. Мъжете седяха привидно примирени в креслата и си спомняха за Роман. Неговите недостатъци отпаднаха от паметта им — той им се видя мъжествен, прозорлив, благороден, самоотвержен. Един си спомни колко весел беше Роман на излета, друг мислеше за това, че конструкторът Василченко бе стигнал до решението на проблема за дистанционното управление и че сега това решение щеше да се забави вероятно с няколко години.

Смъртта приближаваше. Изминаха вече четиридесет минути. Изгря червената лампа на кислородния апарат. И тогава се отвори вратата на страничния отсек и гласът на Роман Василченко произнесе:

— Налягането е по-голямо от нормалното. Изкривила се е с половин милиметър обшивката в носовата част „Е-2“, което е довело до свиване на стената и отваряне на люка „Е-2“. Радиацията мигновено се е увеличила и затова защитната врата се е затворила. Дръжката на вратата е попаднала в центъра на магнитното поле — а тя, както знаете, е желязна, поради което са се изменили силовите линии в полето. То не дава възможност да се включат двигателите. Какво е необходимо: да се замени желязната дръжка с пластмасова. Само така аварията ще бъде премахната.

Всичко се оказа толкова просто, че беше трудно да се повярва. Осем човека гледаха говорещия, осем лица с различни изражения. А той стоеше неподвижно и само индикаторните лампички мигаха над трите букви, ясно осветени на пластмасовите гърди — КДВ — кибернетичния двойник на Василченко. КДВ обмисляше по-нататъшните действия:

„За да се смени дръжката, е необходимо да се остане в носовия отсек около 12,6 минути. Високата радиация може да извади от строя моите прибори. Рискът е голям...“

Мигновено той изчисли големината на риска; вероятността да излезе невредим бе около 39,11%.

Хората го гледаха с мълчалива надежда. Те чакаха. За тях рискът беше няколко пъти по-голям и надеждата да оцелеят би се колебала около нулата. Тези хора — другари и съратници на Василченко. Същия, чиято фамилия носеше самият той.

КДВ си спомни първата среща с Роман. Неговата памет тогава приличаше на чиста дъска, върху която бяха написани само датата и месецът на раждане, а Роман бе завършил вече средното си образование и три курса в института. „Него го бяха програмирали в детството хора, които се наричат родители — мислеше КДВ, — после възпитателите в детската градина, после училището, после институтът. Много хора са запълвали паметта му с различна информация. А той след това я предаде на мен — незагиващия. Щедро и грижливо...“ КДВ си спомни как беше тръгнал с Роман в първата му експедиция из Охотско море. От тогава на сетне той съпровождаше конструктора навсякъде. Изучаваше особеностите на неговите мисли и съответно преустройваше блоковете на своя мозък. КДВ беше получил всичката информация, която получаваше и Роман. Те заедно обсъждаха проекти, съветваха се по трудните въпроси. Те бяха по-близки, отколкото другарите и братята можеха да бъдат; така КДВ бе станал копие на Роман. Понякога двамата си разделяха задълженията и докато Роман решаваше едната половина на проблема, КДВ решаваше втората част точно така, както би я решил и Роман. Така бе до самата смърт на конструктора, от която КДВ не можа да го спаси, но успя да съхрани неговата памет, неговата логика и въображение. О, той ще довърши започнатите трудове на Роман и под ръководството на хората ще се захване с нови. Най-напред — батискафи с дистанционно управление, после — това, което Роман замисли и за което знаеше само той — батискафи, работещи съобразно движението на водата.

„Нима сега мозъкът, паметта на Роман ще загинат повторно? Имам ли право да рискувам? — мислеше КДВ. — Ами че нали тази опасност е страшна за хората. Те ще загинат без въздух, храна и вода.

А аз мога спокойно да чакам, докато открият «Сребърната стрела» и я издигнат на повърхността“...

Хората мълчаливо гледаха и очакваха...

„Ще опитам“ — реши КДВ.

Той натисна секретното копче на аварийния люк и излезе в коридора. За да не мисли през цялото време за опасността, КДВ решаваше уравнения за извличане на квадратни корени, които след това умножаваше с шестзначни числа. Когато Роман спря да пуши, то в трудни минути, подчинявайки се на старата привичка, слагаше в устата си бонбон. Слабостта му към бонбоните се проявяваше от кибернетичния двойник като любов към извличане на корени или умножение на определени числа.

КДВ се спря пред нова врата. „Аз не съм учил, че тя е затворена? Как да се справя с нея?“

Той предприе няколко опита да разбие вратата, но само повреди трите електросвредела. Тогава се опита да я отвори, като включи сигналния механизъм „Тревога по отсека“. Отвориха се няколко други врати, но тая — не.

„Четири нули да умножим по четири нули и още по четири“ — ругаеше се КДВ. — „Налага се да се върна отново“.

„Ти си силен, докато с теб са хората“ — си спомни той фразата, която често му повтаряше Роман. КДВ отново пристъпи към вратата и от кутията за неприкосновения запас извади последния свредел. Започна да пробива на същото място. И когато и той се повреди както и другите три, вратата леко поддаде. Тогава КДВ постави в образувалата се цепнатина част от свредела и се отдалечи навътре в коридора. После се засили, включи на най-голяма скорост и като рискуваше да разбие своите локатори, което би значело да загуби слуха си, силно се удари във вратата. Тя се разтвори широко и КДВ няколко пъти се претърколи върху металния под. Той се отърва сравнително леко — вместо повредената антена извади нова и включи запасния блок.

Броячът на неутроните излъчвания изпрати тревожния сигнал право в мозъка му. КДВ спря в нерешителност, премигвайки с лампите си. За него беше безопасно излъчването, убиващо за секунди човека. Но тук то достигаше до такава мощност, че ставаше опасно за някои детайли на неговите чувствителни уреди.

КДВ отново изчисли големината на риска. И когато беше готов да се повърне назад, си спомни как Роман спаси другаря си в Охотско море, като се спусна на рекордна дълбочина с лек скафандър и прекара там два пъти по-дълго време от допустимото. Тогава рискът беше още по-голям.

„Роман мислеше много по-бавно от мен, но сега щеше да реши светкавично. Той просто нямаше да мисли.“

У КДВ се появи странно усещане. Между седмия и осмия блок се установи контакт. Ако той можеше точно да определи своето състояние, то би го нарекъл с кратката дума „срам“. КДВ не остана да губи време за самоанализ. Той решително се движеше към отсек „Е-2“. Броячът изпращаше тревожни сигнали. Но КДВ повече не мислеше за опасността. Той мислеше за хората. И другият негов орган — органът „време“, часовниковият механизъм, свързан с мозъка, работеше сега само в една посока: как да съкрати количеството секунди, как да ускори спасението на осемте...

... Когато КДВ излезе от батискафа, чу приветствени възгласи и музика.

Той разглеждаше тълпата от посрещачи и неволно се вторачваше в онези лица, които приличаха на Романовото. Шумът му пречеше да мисли. Но за пръв път в своя живот, при такъв шум, той не включи звуковите изолатори. Хората побягнаха към него. Повдигнаха го на ръце, понесоха го. Тези от тях, които стояха близко до него, можеха да прочетат на пластмасовите му гърди, под инициалите КДВ — „Пуснат през 1982 година от Украинския институт по кибернетика“. И тогава погледите на всички се устремиха към един побелял и леко накуцващ човек.

— Поздравяваме ви! — му викаха те, а той се усмихваше и кимаше с глава.

А след това очите му се замъглиха. Този побелял човек беше ръководителят на института. Спомняше си как бе създаден кибернетическият двойник на Василченко.

Публикувано във вестник „Септемврийче“, брой 27/1970 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.